

Ратенок В. В.
ФСП НТУУ «КПІ»
Науковий керівник:

Лук'янчиков Є. Д., д.ю.н., професор

ПРОБЛЕМИ РОЗСЛІДУВАННЯ СЕРІЙНИХ ВБИВСТВ ІЗ СЕКСУАЛЬНИМ МОТИВОМ

На жаль, історія людства завжди супроводжувалась різними видами насильства. Прояви насилля, що спостерігаються в поведінці людей, здебільшого тісно пов'язані з проблемами виховання, моралі, соціальної неадаптованості і, як наслідок, супроводжуються невмінням контролювати свої звірячі інстинкти та нездатністю передбачити негативні наслідки своїх злочинних діянь.

Однією з форм прояву загальнолюдського насильства є насильницькі дії сексуального характеру. Взагалі, сексуальність притаманна людській природі в силу еволюційного розвитку людини як біологічного виду і є вродженою характеристикою, котра варіюється в залежності від соціального розвитку індивіда. Однак такі людські переваги, як свідомість та вміння мислити, що відрізняють нас від тварин, не завжди запобігають проявам сексуального насильства, а іноді такі якості навіть виступають причинами сексуальної агресії, що нерідко набуває серійного характеру. Отож, проблема схильності людей до сексуального примусу завжди була і буде актуальною для нормального громадянського суспільства.

В більшості випадків рецидив не властивий для такого злочину, як згвалтування. Але не дивлячись на це, в історії криміналістики знайдеться ціла низка прикладів даних злочинів, що закінчувались вбивством і носили серійний характер. «Серійність» в даному випадку розуміється як вчинення однією особою чи групою осіб однотипних або однорідних вбивств на конкретній території протягом певного часу, пов'язаних сексуальним мотивом.

Дані злочини з впевненістю можна назвати найнебезпечнішими та найжорстокішими. Вбивця-маніяк, перш ніж закінчити злочинне діяння, вдається до жахливих катувань жертви, що супроводжується каліцтвом як фізичного, так і психічного характеру. Дуже часто процес вчинення таких злочинів у вбивці набуває значення ритуалу. І тільки задовольнивши свої криваві збочені потреби до кінця, злочинець, позбувшись сексуальної та емоційної напруги, на певний період може утриматись від смертельних знущань невинних людей. Але згодом нестримне бажання вчинити чергове звірство прокидається.

Тому звичайна методика розслідування вбивств в більшості випадків виявляється неефективною через особливість вказаних злочинів. Методи викриття злочинця повинні бути позбавлені традиційності, адже наприклад мотиви злочину чи ознаки жертви, що провокували вбивцю, дуже важко

встановити. Потрібно провести копітку та тривалу роботу для того, щоб встановити зв'язок між вбивцями-гвалтівниками та їх жертвами. Труднощі розслідування також виникають під час збирання та аналізу матеріалів, допиту свідків та підозрюваних.

Слідчим, що розслідують справи такого характеру варто звертатись до психіатрів, які зможуть з професійної точки зору, на основі даних слідства, тлумачити поведінку, мотиви, сексуальний характер та інші обставини, що спонукають злочинця до таких дій. Як показує слідча практика даний вид взаємодії дає неабияку результативність.

Зазвичай основним недоліком, що характеризує більшість проваджень про серійні вбивства з сексуальним мотивом, є погана перевірка підозрюваних, що можуть бути причетні до злочину. Як правило така перевірка здійснюється неповно, поверхнево. Слідчі часто приділяють увагу тим обставинам і фактам, котрі можуть повести їх хибним шляхом. На основі таких помилкових перевірок робляться передчасні висновки щодо причетності особи до скоєння серії вбивств.

Недопустимо, коли співробітники правоохоронних органів, бажаючи заспокоїти громадян і начебто виконати накази керівництва у швидкому розкритті злочину, вдаються до незаконних методів слідчої роботи: затримують невинних людей, застосовують фізичне насильство, щоб переконати цих людей обмовити себе та визнати свою причетність до вчинення серії вбивств.

Недостатня підготовленість слідчих для даної роботи, відсутність у них досвіду також може вважатися недоліками, що зашкоджують успішному виявленню злочинця. Працівник правоохоронних органів, що займається розслідуванням серійних сексуальних вбивств має бути широко ерудованим в більшості галузей знань, володіти особистими якостями, що допомагатимуть йому при допиті, зборанні та аналізі даних кримінального провадження, також він має орієнтуватись в причинно-наслідкових зв'язках, адже це дуже важливо при встановленні зв'язку між вбивцею та жертвою.

Таким чином, виявлення та усунення недоліків при розслідуванні серійних вбивств зможе позитивно вплинути на ефективність розкриття даних злочинів та зберегти численні життя невинних людей, котрі будь-якої миті можуть опинитись у числі жертв сексуальних маніяків-убивць.